

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Кафедра філософії та соціальних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН Інституту
історії та філософії
 Ю. В. Подрез
01 жовтня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

підготовки бакалавра

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітня програма: Право

Мова навчання: українська

Суми – 2018

Розробник: Зленко Н.М., кандидат філософських наук, доцент.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри філософії та соціальних наук

Протокол № 2 від 28 вересня 2018 р.

Завідувач кафедри Снегірьов І. О., к. філос. н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Бакалавр	Вибіркова
Індивідуальне навчально-дослідне завдання - твір-есе, анотація наукової статті, тези до наукової конференції, наукова стаття		Рік підготовки:
		3-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр
		5-й
		Лекції
		18 год
		Практичні, семінарські
		18 год.
		Консультації
	2 год.	
Самостійна робота		
52 год		
	Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у магістрантів цілісного світогляду, розуміння специфіки філософії науки як особливого типу гуманітарного знання, основних характеристик історичного розвитку напрямків філософії науки, а також методологічних, структурних, світоглядно-ціннісних засад й особливостей наукового пізнання, а також формування методологічної культури і розвиток самостійного, творчого стилю мислення студентів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- усвідомлення соціальних процесів в житті людини, що зумовили виникнення наукового типу світогляду;
- ознайомлення з досягненнями світової та вітчизняної наукової думки через призму аналізу основних типів наукової раціональності;
- критичне осмислення подій та явищ наукового життя, використання філософської рефлексії для формування власної наукової світоглядної парадигми;
- використання філософської методології в оформленні матеріалу власного наукового дослідження.

Передумови для вивчення дисципліни

Оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Історія України та української культури», «Філософія», «Логіка», «Політологія», «Етика», «Естетика», «Юридична психологія».

<p>перспектив її розвитку;</p> <ul style="list-style-type: none"> - працювати з категоріальним апаратом філософії науки, а також будь-якої іншої галузі знання, доводячи їх до рангів дослідницьких інструментів; - змістовно аналізувати основні напрями та течії філософії науки, зокрема, такі що репрезентують сучасний світ; - застосовувати набуті знання з сучасної філософії науки при аналізі нагальних проблем сьогодення; - вміти працювати із наукометричними базами даних з метою виконання власного наукового дослідження та вміння використовувати інтернет-технології для організації і забезпечення власної наукової, педагогічної та інноваційної діяльності, у підготовці наукових публікацій, звітів, ділової та особистої документації. - аналізувати органічний взаємозв'язок природничих, технічних та соціогуманітарних наук для усвідомлення цілісності науки як соціокультурного феномену; - вміти ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень; - уміти використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації даних та представленні результатів; - вміти застосовувати критичне мислення до аналізу результатів власного наукового дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення; - синтезувати набуті знання з фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття; - творчо використовувати загальнонаукову методологію у ході фахових наукових досліджень та практичній діяльності; - застосовувати в своїй науково-дослідницькій діяльності теорії філософського світогляду: еволюційну та революційну, синергетичну, поліваріантну, плюралістичну, толерантність тощо; - вміти професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах для вітчизняного та світового співтовариства 	<p>ПРУ-3.</p> <p>ПРУ-6.</p> <p>ПРУ-7.</p>	<p>опрацювання джерельної бази.</p> <p>Застосовувати головні прийоми виявлення, фіксації та дослідження доказів, рішення розумових задач з планування та організації юридичного процесу, розв'язання юридичної справи.</p> <p>Володіти методами наукових досліджень, формулювати і вирішувати завдання, що виникають у процесі науково-дослідної та практичної діяльності.</p> <p>Здійснювати юридичне оформлення суб'єктивних прав і фактів. Складати проекти заяв, скарг та інших документів правового характеру. Використовуючи стандартні методи, здійснювати аналіз стану, системи локальних нормативних актів.</p>
<p>Комунікація:</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентувати результати інтелектуальної праці та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів; - здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості; 	<p>ПРК-1.</p> <p>ПРК-2.</p>	<p>Володіти навичками ораторського мистецтва.</p> <p>Вільно спілкуватися (як рідною, так і іноземною мовами) з фахівцями в галузі права (України та зарубіжжя), державної адміністрації та місцевого самоврядування,</p>

<ul style="list-style-type: none"> - грамотно формувати та формулювати власну думку з будь-яких світоглядних питань, впевнено й аргументовано захищати власну позицію; - адекватно формулювати власну думку у межах програмного матеріалу; - здатність працювати в команді; - використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з питань історичного розвитку науки; - співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей; - формувати, логічно досконало висловлювати і аргументовано захищати власну позицію щодо актуальних проблем сучасної науки; - створювати умови для комунікації із представниками наукових, громадських і релігійних організацій 	ПРК-3.	<p>громадськими організаціями, представниками засобів ЗМІ, керівниками, клієнтами тощо.</p> <p>Доступно пояснювати матеріал з правової тематики, демонструючи розуміння подій і процесів з професійних та суспільних тем.</p>
<p style="text-align: center;">Автономія і відповідальність:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до креативного мислення та формування творчого середовища; - здатність ефективно та відповідально засвоювати і використовувати у своїй соціальній і професійній діяльності логічно вірні зв'язки між знаннями та їх практичним застосуванням; - здатність незалежно організувати свою діяльність; - здійснювати свою наукову діяльність, дотримуючись наукової професійної етики, громадянської позиції, сприяти дотриманню професійної етики науки загалом; - здатність додержуватися часових меж та виконання завдань у поставлений термін. 	ПРА-1. ПРА-2. ПРА-3.	<p>Усвідомлювати соціальну значущість майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності.</p> <p>Виконувати професійні обов'язки відповідно до принципів незалежності, верховенства права, законності, конфіденційності тощо. Сприяти здійсненню ідеї правосуддя в правовій державі. Застосовувати й виконувати правила етики юриста.</p> <p>Планувати, коригувати та реалізовувати етапи власного професійного та особистісного розвитку, безперервно продовжуючи самоосвіту відповідними засобами підвищення кваліфікації в правовій сфері.</p>

2. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90–100	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок. Оцінка « відмінно » виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент повинен розуміти суть філософської парадигми кожної історичної епохи, місце в ній конкретних представників філософської думки, коло їх ідей і суть їх внеску в розвиток філософії. Він повинен володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань.
82–89	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками. Оцінка « добре » передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
74–81	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок. Оцінка « добре » передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
64–73	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків. Оцінка « задовільно » виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка “задовільно” передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
60–63	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка « задовільно » виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка “задовільно” передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
35–59	Кредит не зараховано. Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка « незадовільно » виставляється студенту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу філософії, не орієнтується в змістові основних епох розвитку філософської думки.
0–34	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

3. Розподіл балів

Поточний контроль											Підсумко ва контроль на робота	Контроль самостійн ої роботи - ІНДЗ	Сум а
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2								
Т 1.1.	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 1.5	Т 2.1.	Т 2.2.	Т 2.3.	Т 2.4	Т 2.5	Т 2.6	20	20	100
5	5	5	5	5	10	5	5	5	5	5			

4. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, тестова контрольна робота, проекти, наукові есе, презентації результатів виконаних завдань тощо.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується у формі наукового реферату, огляд наукової літератури з проблем філософії науки, есе або анотації статті, конспектування першоджерел (за списком), резюмування, підготовка анотацій до наукових статей з проблем філософії науки (за вибором); бібліографічний опис літератури за темами (бібліотеки: міська, обласна, університетська), переклад іноземної навчальної літератури з філософії науки, підготувати презентації певних тем курсу (за вибором), розробка тестів до навчальних елементів курсу (за вибором).

6. Програма навчальної дисципліни

Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія науки та структура наукового пізнання

Тема 1. 1. Філософія науки як специфічний тип знання: онтологічний, гносеологічний, епістемологічний вимір

Тема 1. 2. Виникнення науки та основні етапи її розвитку

Тема 1. 3. Структура наукового знання.

Тема 1.4. Методологія пізнання наукової діяльності

Тема 1. 5. Філософські засади класифікації наук

Розділ 2. Динаміка науки. Основні типи наукової раціональності

Тема 2. 1. Основні концепції філософії науки

Тема 2.2. Наукові традиції та наукові революції. Типи наукової раціональності

Тема 2.3. Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки

Тема 2.4. Філософські проблеми природознавства

Тема 2.5. Філософські проблеми соціально-гуманітарних наук

Тема 2.6. Аксиологічний вимір науки: проблема відповідальності вченого

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Конс.	Сам. робота
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Історія науки та структура наукового пізнання					
Тема 1.1. Філософія науки як специфічний тип знання: онтологічний, гносеологічний, епістемологічний вимір	10	2	2	2	4
Тема 1. 2. Виникнення науки та основні етапи її розвитку	10	2	2		6
Тема 1. 3. Структура наукового знання.	8	2	2		4
Тема 1.4. Методологія пізнання наукової діяльності	10	2	2		6
Тема 1. 5. Філософські засади класифікації наук	4	-	-		4
Розділ 2. Динаміка науки. Основні типи наукової раціональності					
Тема 2. 1. Основні концепції філософії науки	14	4	4		6
Тема 2.2. Наукові традиції та наукові революції. Типи наукової раціональності	8	2	2		4
Тема 2.3. Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки	8	2	-	-	6
Тема 2.4. Філософські проблеми природознавства	4	-	-	-	4
Тема 2.5. Філософські проблеми соціально-гуманітарних наук	6	-	2		4
Тема 2.6. Аксіологічний вимір науки: проблема відповідальності вченого	8	2	2		4
Усього годин	90	18	18	2	52

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Філософія науки як специфічний тип знання: онтологічний, гносеологічний, епістемологічний вимір	2
2	Виникнення науки та основні етапи її розвитку	2
3	Структура наукового знання	2
4	Методологія пізнання наукової діяльності	2
5	Основні концепції філософії науки	4
6	Наукові традиції та наукові революції. Типи наукової раціональності	2
7	Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки	2
8	Аксіологічний вимір науки: проблема відповідальності вченого	2
Всього годин		18

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Філософія науки як специфічний тип знання: онтологічний, гносеологічний, епістемологічний вимір	2
2	Виникнення науки та основні етапи її розвитку	2
3	Структура наукового знання	2
4	Методологія пізнання наукової діяльності	2
5	Основні концепції філософії науки	4
6	Наукові традиції та наукові революції. Типи наукової раціональності	2
7	Філософські проблеми соціально-гуманітарних наук	2
8	Аксіологічний вимір науки: проблема відповідальності вченого	2
Всього годин		18

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Філософія науки як специфічний тип знання: онтологічний, гносеологічний, епістемологічний вимір	4
2	Виникнення науки та основні етапи її розвитку	6
3	Структура наукового знання	4
4	Методологія пізнання наукової діяльності	6
5	Філософські засади класифікації наук	4
6	Основні концепції філософії науки	6
7	Наукові традиції та наукові революції. Типи наукової раціональності	4
8	Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки	6
9	Філософські проблеми природознавства	4
10	Філософські проблеми соціально-гуманітарних наук	4
11	Аксіологічний вимір науки: проблема відповідальності вченого	4
	Всього годин	52

8. Рекомендована література

1. Аршинов В.И. Синергетика как феномен постнеклассической науки / В.И. Аршинов. – М. : ИФ РАН, 1999. – 200 с.
2. Балабанов В.И. Нанотехнологии. Наука будущего / В.И. Балабанов. – М. : Эксмо, 2009. – С. 9-15.
3. Бернал Дж. Наука в истории общества / Дж. Бернал. – М. : Изд-во иностр. лит-ры, 1956. – 735 с.
4. Берков В.Ф. Философия и методология науки: учеб. пособие / В.Ф. Берков. – М. : Новое знание, 2004. – 335 с.
5. Бесов Л. М. Наука і техніка в історії суспільства : навч. посіб. / Л. М. Бесов. - Х. : Золоті сторінки, 2011. – 464 с.
6. Войтов А.Г. История и философия науки: учеб. пособие для аспирантов / А.Г. Войтов. – 2-е изд.. – М. : Дашков и К⁰, 2006. – 691 с.
7. Гайденко П.П. История новоевропейской философии в ее связи с наукой: [Учеб. пособие для вузов] / Пиама Гайденко. – М.; СПб.: Per Se: Университетская книга, 2000. – 455с.
8. Голубцов В.О. Философия науки / В.О. Голубцов, А.А. Данцёв, В.С. Любченко. – Ростов н/Д: Феникс, 2007. – 541 с.
9. Горохов В.Г. Концепции современного естествознания и техники: учеб. пособие для вузов / В.Г. Горохов. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 608 с.
10. Зеленов Л.А. История и философия науки / Л.А. Зеленов, А.А. Владимирова, В.А. Шуров. – М.: Наука, 2008. – 472 с.
11. История и философия науки : учебное пособие для вузов / Под общ. ред. С.А. Лебедева .– М. : Академический Проект : Альма Матер, 2007 .– 608 с. – (Gaudeamus) .– (Реком. УМО) .– 10.
12. История и философия науки: учебное пособие для аспирантов / под ред. А.С. Мамзина. – СПб. : Питер, 2008. – 304 с.
13. Кайку М. Візії: як наука змінить ХХІ століття / Мічіо Кайку /Львів: Літопис, 2004. – 544 с.
14. Канке В. А. Основные философские направления и концепции науки: учеб. пособие для магистрантов и аспирантов, а также для студентов вузов, обучающихся по направлению и спец. "Философия" / В. А. Канке. – М. : Логос, 2004. – 327 с.
15. Классическая философия науки: Хрестоматия / под ред. В.И. Пржиленского. – М. :–Ростов н/Д: МарТ, 2007. – 592 с.
16. Князева Е., Курдюмов С. Синергетика: Нелинейность времени и ландшафты коэволюции / Е. Князева, С. Курдюмов. – Синергетика. – М. : Дом Книги, 2007. – 272 с. (Синергетика: от прошлого к будущему.)
17. Кобаяси Н. Введение в нанотехнологию / Наоя Кобаяси. Пер. с японск. – 2-е изд. – М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2008.–134с.: ил.– (Нанотехнология).
18. Красиков В.И. Философия и философия науки: учеб. пособие по дисциплине "История и философия науки" для аспирантов и соискателей / В.И. Красиков; М-во образования и науки Рос. Федерации, Гос. образоват. учреждение высш. проф. образования "Кемер. гос. ун-т", Каф. философии. – Кемерово: [Кузбассвузиздат], 2007. – 348 с.
19. Кузнецов Б. Г. Этюды о меганауке / Г. Кузнецов. – М. : Наука. – 1982. – 136 с.

20. Кузнецова Н.И. Наука в её истории / Н.И. Кузнецова. – М.: Наука, 1982. – 127 с.
21. Кузь О.М. Філософія науки : навчальний посібник / О. М. Кузь, В. Ф. Чеш-ко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.
22. Куликов С.Б. История науки [Текст]: Методические рекомендации / С.Б. Куликов. – Томск: Издательство Томского государственного педагогического университета, 2009. – 68 с.
23. Кун Т. Структура научных революций / Т. Кун. – М. : АСТ, 2001. – 608 с.
24. Курашов В. И. Начала философии науки: учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по направлению подготовки ВПО 030100 - "Философия", специализация "Философия и методология науки" / В.И. Курашов. – [2-е изд., испр.]. – М. : КДУ, 2007. – 447 с.
25. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. / О.В. Кустовська. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
26. Лось В.А. История и философия науки: Основы курса: учебное пособие / В.А. Лось. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К^о», 2004. – 401 с.
27. Лукашевич В. К. Философия и методология науки: учебное пособие для магистрантов и аспирантов учреждений, обеспечивающих получение высшего образования / В.К. Лукашевич. – Минск : Современ. шк., 2006. – 319 с.
28. Методология науки: проблемы и история / РАН Инт философии; отв. ред. А.П. Огурцов, В.М. Розин. – М.: ИФ РАН, 2003. – 342 с.
29. Моисеев В.И. Философия и методология науки: Учеб. пособие / В.И.Моисеев. – Воронеж : Центр. - Чернозем. кн. изд-во, 2003. – 236 с.
30. Основы философии науки: учеб. пособие для аспирантов / В.П. Кохановский, Т.Г. Лешкевич, Т.П. Матяш, Т.Б. Фатхи; [отв. ред. В.П. Кохановский]. – Изд. 4-е. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2007. – 603 с.
31. Попкова, Н.В. Философия техносферы / Н.В. Попкова. – М.: URSS: Изд-во ЛКИ, 2008. – 344 с.
32. Поппер К. Р. Предположения и опровержения: Рост научного знания / Карл Раймунд Поппер; Пер. с англ. А.Л. Никифорова, Г.А. Новичковой. – М. : АСТ : Ермак, 2004. – 638с. – (Philosophy) .
33. Прайс Д. Малая наука, большая наука / Д. Прайс // Наука о науке. – М.: Прогресс, 1966. – С. 281–384.
34. Пригожин Илья. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой : Пер. с англ. / И. Пригожин, И. Стенгерс ; Общ. ред. В.И. Аршинова, Ю.Л. Климонтовича, Ю.В. Сачкова. – 5-е изд. – М. : КомКнига, 2005. – 296 с. – (Синергетика: от прошлого к будущему) – 1.
35. Пуанкаре А. О науке / А. Пуанкаре. – М.: Наука, 1983. – 560 с.
36. Репина Л. П. История исторического знания: пособие для вузов / А. П. Репина, В. В. Зверева, М. Ю. Парамонова. – 2-е изд., стереотип. – М.: Дрофа, 2006. – 288 с.
37. Розин В.М. Наука: происхождение, развитие, типология, новая концептуализация / В.М. Розин. – М. : МПСИ, 2008. – 100 с.
38. Рузавин Г.И. Философия науки: учеб. пособие для студентов вузов / Г.И. Рузавин. – [2-е изд.]. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 400 с.
39. Савельева И. М., Полетаев А. В. Теория исторического знания: Учеб. пособие. - СПб.: Изд-во «Алетейя. Историческая книга», 2007.-523 с
40. Секретные результаты опытов клонирования. Сколько их среди нас? / ред. –

сост. И. А. Зайцева. – М. : РИПОЛ классик, 2007. – 256 с.

41. Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. Вид. 2-ге, випр. та допов.- Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. - 306.

42. Синергетика: Исследования и технологии / под ред. Г. Г. Малинецкого. – М. : Изд-во ЛКИ, 2006. – 224 с. (Синергетика: от прошлого к будущему.)

43. Смирнов С.Г. Задачник по истории науки: От Фалеса до Ньютона / Сергей Георгиевич Смирнов. – М. : МИРОС-МАИК: Наука/Интерпериодика, 2001. – 367с.

44. Современные философские проблемы естественных, технических и социально-гуманитарных наук: учебник для системы послевузовского профессионального образования / [В.В. Миронов и др.]; под ред. д. филос. н., проф. В. В. Миронова. – М. : Гардарики, 2007. – 639 с.

45. Соломатин В.А. История науки: Учеб. пособие для студентов вузов / Владимир Алексеевич Соломатин. – М. : ПЕР СЭ, 2003. – 350, [1] с.

46. Степин В.С. Философия науки и техники: Учеб. пособие для вузов / В.С. Степин. – М.: ПИФ "Контакт-альфа", 1995. – 380с.

47. Субетто А.И. Наука и общество (ноосферные основания единства) / А.И. Субетто. – СПб. – Кострома: КГУ им. Н.А. Некрасова, 2009. – 224 с.

48. Творцы мировой науки: От античности до XX века [Текст]: Популярная биобиблиографическая энциклопедия / [Сост. З.П. Джинова, Г.В. Шандуренко]; РГБ. – М.: Пашков дом, 2001. – 783 с.

49. Томпсон М. Философия науки / Мел Томпсон; [Пер. с англ. А. Гарькавого]. – Москва : Гранд : ФАИР-ПРЕСС, 2003. – 297, [1] с.

50. Ушаков Е.В. Введение в философию и методологию науки: учебник для студентов вузов / Е.В. Ушаков. – 2-е изд., перераб. и доп.. – М. : КноРус, 2008. – 584 с.

51. Философия науки в вопросах и ответах: учеб. пособие для аспирантов / В.П. Кохановский, Т.Г. Лешкевич, Т.П. Матяш, Т.Б. Фатхи. – Изд. 2-е. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. – 346, [1] с.

52. Философия науки: общ. курс: учеб. пособие по клас. унив. образованию / [С.А. Лебедев и др.]; под ред. С.А. Лебедева. – [Изд. 5-е, перераб. и доп.]. – М. : Акад. Проект: Альма Матер, 2007. – 730, [1] с.

53. Философия науки: общ. курс: учеб. пособие по классич. унив. образованию / [С.А. Лебедев и др.]; под ред. С.А. Лебедева. – [Изд. 4-е, перераб. и доп.]. – М. : Акад. Проект, 2006. – 730, [1] с.

54. Философия науки: общие проблемы познания, методология естеств. и гуманит. наук: хрестоматия / [авт. кол.: А.Н. Аверюшкин, З.А. Александрова, В.А. Башкалова и др.; отв. ред.-сост. Л.А. Микешина]; Каф. философии Моск. гос. пед. ун-та. – М. : Прогресс-Традиция: МПСИ: Флинта, 2005. – 992 с.

55. Франк Ф. Философия науки: Связь между наукой и философией: пер. с англ. / Филипп Франк; Общ. ред. Г.А. Курсанова. – 2-е изд. – М. : УРСС : Изд-во ЛКИ, 2007. – 512 с. – (Из наследия мировой философской мысли : философия науки) .– 1.

56. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции /Френсис Фукуяма / пер. с англ. М.Б. Левика. – М. : ООО «Издательство АСТ»; ОАО «ЛЮКС», 2004. – 349 с.

57. Ханстантинов В.О.Х19 Філософія науки: курс лекцій / В.О. Ханстантинов. – Миколаїв: МНАУ, 2017. – 188 с.

58. Чичкина В.Г. Философия и история науки: учебное пособие [для аспирантов и соискателей ученой степени кандидата наук: (тестовые задания, задачи, криптограммы)] / В.Г. Чичкина; М-во образования и науки Рос. Федерации, Казан. гос. архитектур.-строит. ун-т. – Казань : [КГАСУ], 2010. – 74 с.

59. Шаповалов В.Ф. Философия науки и техники: о смысле науки и техники и о глоб. угрозах науч.-техн. эпохи: учеб. пособие / В.Ф. Шаповалова. – М. : Гранд: Фаир-Пресс, 2004. – 309, [1] с.

60. Яновская, С.А. Методологические проблемы науки /С.А. Яновская. – М.: Либроком, 2009.– 288 с.

61. Яскевич Я.С. Методология и этика в современной науке: поиск открытой рациональности / Я.С. Яскевич. – Минск: БГЭУ, 2007. – 186 с.

9. Интернет ресурсы

<http://philosophy.pu.ru/index.php?id=349>

<http://philosophy.pu.ru/index.php?id=130#humanities>

<http://metod.philos.rsu.ru/umat.htm>

<http://www.humanities.edu.ru/db/sect/46/5>

<http://philosophy.mipt.ru/textbooks/uchebnikonline/>

<http://www.mipt.ru/study/diff/phylosofy/phyhistory.html>

<http://elibrary.ru/defaultx.asp>